

5 februari 2011

FASO-Nieuwsbrief – 2011 nummer 1

Inhoudsopgave

- Algemene Ledenvergadering FASO op 5 maart as.
- Herhaalde oproep: Brabantse Strijkersdagen
- Kamermuziekontmoetingsdag in Gouda
- Leiden String Orchestra
- HanzeOrkest Zwolle zoekt nieuwe dirigent
- Dwarsfluitweekend 26-27 maart
- Compositiewedstrijd Hedendaagse Muziek voor Amateurs
- Bennie Briljant
- Europese Orkestenfestival 2012
- Akkoord Magazine
- Het Nederlands Muziek Instituut
- De transponerende hoorn
- Kopij FASO-Nieuwsbrief

Beste lezer,

Deze eerste FASO-Nieuwsbrief van 2011 ontvangt u eerder dan door ons gepland. We hebben in de afgelopen weken zo veel inzendingen ontvangen, dat het ons beter lijkt om het nieuws in twee gedeelten bij u in de digitale brievenbus te laten vallen. Het eerste deel verschijnt dus vandaag, het tweede gedeelte al over twee weken. In dit eerste deel besteden we vooral aandacht aan evenementen op de korte termijn, maar ook nieuws van een langere houdbaarheidsdatum. In het tweede deel gaan we (over twee weken) o.a. aandacht besteden aan drie (!) orkesten die in het afgelopen jaar hun eeuwfeest vierden. Ook leest u dan de uitslag van de vorige prijsvraag en kunt u weer meedoen aan een nieuwe prijsvraag ... een nieuwsbrief om naar uit te kijken!

O ja ... bijzondere aandacht vragen wij voor het FASO JeugdStrijkorkest, dat op vrijdag 11 februari 2011 om 20:00 uur zijn eerste concert geeft in het Muziekcentrum van de Omroep (Studio 8), aan de Heuvellaan 33 in Hilversum. Zie ook de [poster](#).

Mocht u nog nieuws hebben voor de volgende nieuwsbrief dan kunt u dat tot en met 12 februari naar de redactie sturen.

Wij wensen u veel leesplezier toe!

Redactie FASO-Nieuwsbrief

(Piet Boekhoudt, Jet Katgert en Wil Senden)

P.S. Leest u de nieuwsbrief liever op papier, dan kunt u de [nieuwsbrief in pdf-formaat](#) printen. Verder kunt u vorige edities van de nieuwsbrief lezen in het [nieuwsarchief](#).

Algemene Ledenvergadering FASO op 5 maart as.

Noteer alvast in uw agenda!

Op 5 maart as. zal in Utrecht de Algemene Ledenvergadering van de FASO plaatsvinden. Voor u, de leden van de FASO, biedt deze vergadering DE gelegenheid om uw mening te geven over het gevoerde beleid in het afgelopen jaar en mee te denken over de plannen van het bestuur voor 2011. Na afloop van de vergadering kunt u kennis maken met andere FASO-leden en met hen van gedachten wisselen tijdens een ongedwongen, smakelijke lunch.

Het FASO-bestuur hecht grote waarde aan contact met en aan de mening van de leden en hoopt u dan ook in grote getale te mogen verwelkomen.

De officiële uitnodiging, met de vergaderstukken en de benodigde informatie, zal half februari naar de orkestbesturen verzonden worden.

Namens het FASO-bestuur,

Nelleke Geusebroek, secretaris

Herhaalde oproep: Brabantse Strijkersdagen

Spelen op je eigen topniveau

Op **2 en 3 april 2011** organiseert de FASO met vier partners uit de provincie Brabant de Brabantse Strijkersdagen. Aan dit project werken mee: CKE-muziekschool uit Eindhoven, Het Brabants Orkest, Muziekgebouw Eindhoven en Kunstbalie Tilburg. Strijkers van 10 - 20 jaar vanaf niveau A kunnen aan deze samenspeldagen meedoen. Dit project is bedoeld om leerlingen te laten ervaren hoe het voelt om op eigen niveau onder leiding van ervaren musici samen muziek te maken.

De Brabantse Strijkersdagen vinden plaats in de CKE –muziekschool Eindhoven (Pastoor Petersstraat 108, Eindhoven 040 2163200) en worden afgesloten in het Muziekgebouw Eindhoven (Heuvel Galerie 140, Eindhoven).

Aanmelden

Voor deelname aan de strijkersdagen betalen de deelnemers een bijdrage van € 25,- (incl. lunch op zondag). Opgeven kan via [CKE](#).

Kamermuziekontmoetingsdag in Gouda

Samen muziek maken op 16 april

Op zaterdag 16 april as. organiseert de Kamermuziek Sociëteit Gouda in samenwerking met Kamermuziek Contact (Huismuziek) na de eerste succesvolle dag de tweede Kamermuziekontmoetingsdag voor amateurmusici uit de regio Alphen aan den Rijn, Gouda, Leiden, Woerden en Zoetermeer!

Op deze dag kunnen amateurmusici van beginnend tot (ver)gevorderd niveau in een ad hoc ensemble - deels onder leiding van een docent - ervaren hoe leuk het is samen met anderen muziek te maken.

De organisatie hoopt dat de deelnemers dit zo leuk zullen vinden dat zij op die dag (net als verleden jaar waar 42% van de deelnemers een nieuw ensemble heeft gevormd) zelf ensembles vormen om vaker samen te kunnen spelen.

De docenten stellen de ad hoc ensembles samen en sturen de deelnemers de muziek ruim van tevoren toe. Het gaat om samenspel, daarom zal de muziek niet te moeilijk zijn. De dag is ingedeeld in vier sessies. Tijdens de pauzes kan er volop 'genetwerkt' worden. Elke speler wordt ingedeeld in twee verschillende ensembles. Gestreefd wordt naar zoveel mogelijk variatie in bezetting: strijkers met blazers, alleen blazers, alleen strijkers. De dag wordt afgesloten met een concert door de docenten.

Informatie over inschrijving is te vinden op www.huismuziek.nl. Daar kan men zich ook inschrijven (onder "cursussen") voor het gratis e-news van *Huismuziek*. Overige informatie is verkrijgbaar via: ton@steensoft.nl.

Leiden String Orchestra

Nieuw strijkorkest zoekt leden

Het Leiden String Orchestra maakt als projectorkest met zo'n 20 strijkers op hoog niveau muziek van bijvoorbeeld Debussy, Elgar, Janáček, Van Wassenaer, Sammartini en Frank Martin. De repetities zijn op dinsdagen vanaf 8 maart en een zondag o.l.v. Stijn Berkouwer (foto). Er is een try-out op 1 mei en een concert op 27 mei 2011. Het orkest zoekt nog altviolisten, een bassist en enkele violisten. Interesse? Kijk op www.leidenstringorchester.com en meld je aan voor een auditie.

HanzeOrkest Zwolle zoekt nieuwe dirigent

Solliciteren voor 1 april as.

Met ingang van september 2011 zoekt het HanzeOrkest Zwolle een gedreven en enthousiaste dirigent die het orkest muzikaal wil uitdagen. Het HanzeOrkest bestaat uit beroepsmusici en gevorderde amateurs en speelt naast klassieke concerten ook begeleidingen met koren en musical/operagezelschappen. Meer informatie is te vinden op www.hanzeorkest.nl. Het HanzeOrkest repeteert op woensdagavond in Zwolle. Eventuele proefdirecties zijn gepland in de maanden april en mei van dit jaar. Voor sollicitatie en/of (meer) informatie kunt u terecht bij de secretaris, Matty Groeneveld via info@hanzeorkest.nl.

Dwarsfluitweekend 26-27 maart

Huismuziek in samenwerking met Flutonica

Er is nog plaats voor dwarsfluitweekend dat Huismuziek in samenwerking met Flutonica organiseert op 26-27 maart as. Het weekend is in Kulturhaus Wissel, 40 km van Arnhem (groepstaxi vanaf station Arnhem). Docenten zijn Robert Pot en Rudolf Döbler.

In deze cursus krijg je de kans om in een flute choir (fluitorkest) te spelen en krijg je tips voor onder andere klankkleur, dynamiek, ritmisch samenspel en intonatie. Er staan vier orkeststukken op het programma, uit de barok en de romantiek en twee latere werken in gematigd modern idioom.

Klik [hier](#) voor alle informatie en schrijf je online in. Heb je nog vragen? Neem contact op met het bureau Huismuziek, telefoon 026-8450788 of info@huismuziek.nl.

Compositiewedstrijd Hedendaagse Muziek voor Amateurs

Bijdrage aan Maastricht Culturele Hoofdstad

Compositiewedstrijd Hedendaagse Muziek voor Amateurs, opgericht door Blazersensemble RAAK, organiseert op 5 en 6 november 2011 in Maastricht een Samenspeelweekend Hedendaagse Muziek voor Amateurs. In het kader van dit weekend schrijft CoMAMaastricht (Contemporaine Muziek voor Amateurs) een compositiewedstrijd uit om componisten uit te dagen voor amateurs te gaan schrijven, daarmee hun werkveld te vergroten en meer hedendaags werk voor amateurs te creëren.

VIA 2018, de organisatie via welke Maastricht en de Euregio zich kandidaat stellen als Culturele Hoofdstad 2018, ondersteunt dit initiatief. Zij willen de prijswinnende compositie inbedden in het culturele programma dat in 2014 tot de uitverkiezing van Maastricht als Culturele Hoofdstad moet leiden.

Daarom verbindt CoMAMaastricht aan de wedstrijd een thema: kort samengevat wordt gevraagd 'de culturele eigenheid van de Euregio' te verklanken.

Alle componisten (dus ook amateurs met enige compositie-ervaring) die een uitdaging zien in het componeren voor amateurs en zich geïnspireerd voelen door het thema, mogen deelnemen. Uit de ingezonden werken zullen door een professionele jury, onder voorzitterschap van Leo Samama, drie stukken gekozen worden die op zondag 6 november uitgevoerd worden door drie amateursensembles. De winnaars ontvangen een geldbedrag (respectievelijk 2500, 750 of 250 euro), dat zij kunnen besteden aan verdere studie.

De criteria en voorwaarden voor de compositiewedstrijd zijn in te zien op de [website](#) van CoMaMaastricht of op te vragen bij:

Maud Douwes, projectcoördinator CoMAMaastricht
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht
tel. 0031612401230
vraag@mauddouwes.nl

Bennie Briljant

Kinderen leren muziek maken

Op www.benniebriljant.nl krijgen kinderen (vanaf 6 jaar) muzikles met gratis filmpjes op internet. Hoofdrolspeler Bennie Briljant demonstreert hoe kinderen muziek kunnen maken op slagwerkinstrumenten. Voor basisscholen is er een speciale versie van de films voor gebruik op de digitale schoolborden. Bij de films heeft het Prinses Christina Concours houten slagwerkinstrumenten laten ontwikkelen. De handtrommels, raspen, tamboerijnen en sambaballen zijn gemaakt van duurzaam materiaal en zorgvuldig getest door professionele slagwerkers. Bennie Briljant wordt gesponsord door textielsuper Zeeman, waar de slagwerkinstrumenten te koop zijn. De prijzen van de instrumenten liggen tussen de €2,99 en €5,99 per stuk.

Europese Orkestenfestival 2012

Festival in Tallinn

Het bestuur van de European Orchestra Federation (EOFed) heeft besloten ook in 2012 het (negende) Europees Orkestenfestival te laten plaatsvinden. Het Estonian National Youth Symphony Orchestra (ENYSO) heeft aangeboden de organisatie daarvan op zich te nemen. Het festival zal volgens de planning gehouden worden in Tallinn (Estland) van 27 april t/m 1 mei 2012. Details over opzet, inschrijving en kosten worden zo spoedig mogelijk bekend gemaakt. Gerbrand Kotting, vicevoorzitter EOFed

Akkoord Magazine

Nu ook digitaal op de iPad

Het nieuwe nummer van Akkoord Magazine (februari/maart) staat vol muzieknieuws, interviews en actuele onderwerpen. Het coverartikel is een interview met hobovirtuoos *Alexei Ogrintchouk*, sinds 2005 solohoboïst bij het KCO. Hij vertelt over zijn Russische roots, het spelen in een toporkest, zijn overvolle agenda en over rieten maken. 'Het snijden van rieten is iedere keer weer een les in geduld en woedebeheersing'. Ook een interview met dirigent *Dick van Gasteren* n.a.v. zijn boek *Over jeugdorkesten*, en de didactiek van het dirigeren; zie ook een [vorige FASO-Nieuwsbrief](#). Charivari violiste *Anneke Frankenberg* legt uit hoe je los van de noten komt in haar workshops samenspel. Radio 4-presentator *Hans Haffmans* vertelt over het vak van radio maken. Ook een artikel over de gestolen Muzima instrumenten, en Actueel gaat in op de dreigende bezuinigingen bij muziekscholen. Uit het NMI archief is de Romance voor cello en piano van J.M. Coenen gratis te downloaden op de websites van Akkoord en het NMI. En verder: nieuwe rubriek Bonje, Agenda, Repertoiretips, Gesignaleerd en Vraag & Aanbod.

Oproep: mail de redactie voor vermelding van uw concert - alleen amateurorkesten - in Agenda, of plaats een annonce in Vraag & Aanbod (gratis, mits niet commercieel). Deadline volgende nummer is 25 februari. Mail naar redactie@akkoordmagazine.nl.

Akkoord is nu ook digitaal beschikbaar op de iPad, via de AKO MagWorld app. Een los nummer kost €3,95, een jaarabonnement van 6 nummers €14. Alle informatie hierover is te vinden op www.akkoordmagazine.nl. Nog geen iPad? Binnenkort komen er ook applicaties voor Windows, Mac en Android. U kunt het nieuwe nummer (€5,95) ook per post bestellen bij Magvilla.nl, zie de website van Akkoord.

Het Nederlands Muziek Instituut

Nederlands muzikaal erfgoed

Het NMI is het centrum voor muzikaal erfgoed in Nederland. Het instituut verzamelt en bewaart dit erfgoed niet alleen, maar stelt dit tevens beschikbaar voor eenieder die daar in geïnteresseerd is. De collecties van het NMI bevatten talloze oude drukken van muziekitgaven en muziektraktaten (vanaf ongeveer 1500 tot heden), maar ook duizenden muziekhandschriften in de ruim 600 archieven van componisten en musici. Niet alleen Nederlands repertoire, maar ook op het gebied van de West-Europese muziekgeschiedenis is er te vinden.

Via de [website](#) van het NMI kan in de catalogus van de bibliotheek gezocht worden naar ruim 90.000 titels bladmuziek. Binnen deze catalogus kan ook op bezetting gezocht worden. Verder kan er gezocht worden in een omvangrijk bestand aan muziekhandschriften.

Het NMI brengt sinds enkele jaren samen met Muziek Centrum Nederland (Donemus) ook bladmuziek uit met voornamelijk kamermuziekwerken van veelal vergeten componisten zoals Gerrit Jan van Eijken en Julius Röntgen. Van deze en meer componisten maakte het NMI de afgelopen jaren uitgaven die zijn te bestellen via de webwinkel. In het tijdschrift Akkoord Magazine verzorgt het NMI sinds 2009 de serie 'Uit het archief' waarin onbekende componisten en hun composities uit de collectie worden voorgesteld. Deze partituren worden gratis via de website aangeboden.

Bezoek eens de website www.nederlandsmuziekinstituut.nl, kom langs of stel uw vraag via info@nederlandsmuziekinstituut.nl.

Het NMI is gevestigd in het gebouw van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag (naast het Centraal station) en geopend van dinsdag tot en met vrijdag van 10:00 tot 17:00 uur.

De transponerende hoorn

... en de transpirerende hoornist

Van hoornist Jan Harmsen ontving de redactie een uitleg over het transponeren voor hoornisten: *Tijdens orkestrepetities ontstaat vaak een voor strijkers onbegrijpelijke discussie tussen de dirigent en de hoornisten in de trant van: "Wat staat daar? Een C maar het is hoorn in D dus voor jullie een A en dat klinkt dan als D". Kortom een niet-blazer kan daar geen touw aan vast knopen. Maar misschien helpt de volgende uitleg:*

Blaasinstrumenten bestaan er in 2 versies: transponerende en niet-transponerende instrumenten. Bij de niet-transponerende instrumenten zoals bijvoorbeeld de fluit, hobo of fagot klinkt een noot zoals deze genoteerd is. Dus een C in de partij klinkt ook als een C. Bij de transponerende instrumenten staat het instrument in een bepaalde toonsoort, bijvoorbeeld in Bes (klarinet, trompet). Dit houdt in dat een genoteerde C klinkt als Bes. Alles klinkt dus één noot lager dan genoteerd. Bij een A-klarinet klinkt de genoteerde C als A, dus anderhalve noot lager dan genoteerd.

Maar voor de hoorn ligt het nog weer ingewikkelder.

Vroeger bestonden er alleen natuurhoorns zonder ventielen (bijvoorbeeld. jachthoorns). Op die hoorns kon je alleen natuurtonen blazen met vaste intervallen bijvoorbeeld de reeks C- E - G - C. In de muziek werden dan ook alleen die natuurtonen gebruikt. Dat dit een beperking inhield zal duidelijk zijn. Daarom werden natuurhoorns in verschillende lengten en dus verschillende stemmingen gebouwd. Of een hoorn werd door het erin zetten van verlengstukken (beugels) aanpasbaar gemaakt. De verschillende noten worden geblazen door de lipspanning te variëren. Hoe hoger de lipspanning des te hoger de toon.

Deze lipspanning (embouchure) kan bij zware (hoge) partijen zeer vermoeiend zijn en het vergt dan ook voortdurende oefening om deze op peil te houden.

Zo kan het gebeuren dat in een symfonie van Haydn bijvoorbeeld het eerste deel bestemd is voor een A-hoorn, het tweede deel voor een F-hoorn, het derde deel voor een D-hoorn enz. Men nam dan per deel de hoorn in de desbetreffende toonsoort of paste deze door beugels aan de voorgeschreven toonsoort aan.

In 1818 werd de eerste hoorn met ventielen gebouwd waarmee het mogelijk was chromatische toonladders te spelen m.b.v. 3 ventielen. Het middelste ventiel verlengt de buis zodanig dat de hoorn een halve toon lager klinkt. Het eerste ventiel verlaagt met een hele noot en het derde ventiel anderhalve noot. Door combinaties te maken (b.v. 1+2, 1+3, 2+3 enz.) kunnen alle chromatische tonen, dus alle tussen de natuurtonen liggende noten, gespeeld worden, wat natuurlijk een enorme vooruitgang betekende voor de mogelijkheden van de hoorn.

De meeste hoorns zijn tegenwoordig Bes-instrumenten; een genoteerde C klinkt dus als Bes. Deze zijn eventueel uitgevoerd als dubbelhoorn, d.w.z. een combinatie van Bes-hoorn en F-hoorn, waarbij het hele ventielenstelsel dubbel is uitgevoerd. Het normale deel staat dan in Bes en voor een heel hoog of een heel laag register wordt omgeschakeld (middels een duimventiel)

naar hoog, resp. laag F. Het toonbereik wordt hierdoor vergroot. Beethoven heeft bedacht dat wanneer uitgegaan werd van een F-hoorn, alle partijen min of meer op de balk konden worden genoteerd zonder veel hulplijnen eronder of erboven. Dit houdt in concreto in dat een Bes-hoorn wordt bespeeld alsof het een F-hoorn is. Hier begint dus de complicatie te ontstaan over welke noten hoe klinken.

Op een Bes-hoorn, maar gebruikt alsof het een F-hoorn is, zal een genoteerde C klinken als F. De F-hoorn klinkt dus een kwint lager dan genoteerd. Modernere componisten zullen de hoornpartijen dan ook doorgaans noteren voor hoorn in F maar dit geldt niet voor de oudere muziek die gecomponeerd is voordat de ventielhoorn bestond.

Wanneer een deel van een Haydn symfonie (ik blijf maar even bij dit voorbeeld) voor hoorn in D is geschreven houdt dat in dat een genoteerde C als D moet klinken. Dus hoorn in "X" wil zeggen dat een genoteerde C als "X" zal klinken

Hoorns staan doorgaans genoteerd zonder voortekens aan de balk, zeker in de oudere muziek die nog op de natuurhoorns is gebaseerd.

Bij de F-hoorn wordt uitgegaan van de F als basisnoot. Dus een stuk voor E-hoorn wordt op een F-hoorn een halve noot lager gespeeld dan genoteerd. Een stuk voor D-hoorn wordt op de F-hoorn een terts lager, voor G-hoorn één noot hoger enz. (Zijn jullie er nog?)

De vakhoornisten hebben hier geen probleem mee. Die zijn op het conservatorium jaren getraind op het lezen in al deze toonsoorten. Maar wanneer alle hoornpartijen naar F-hoorn worden getransponeerd zijn alle toekomstige generaties van het probleem af en kan er gewoon geblazen kan worden "wat er staat". Alles klinkt dan weliswaar een kwint lager dan genoteerd maar dat is dan tenminste consequent. Door alles naar F-hoorn om te zetten kan ik mij concentreren op zo goed mogelijk spelen zonder afgeleid te worden door de vraag welke noot ik moet pakken i.p.v. de genoteerde noot. Voor natuurhoorns geldt dit verhaal natuurlijk niet maar daar speelt vrijwel geen amateur op.

Vandaar dat ik alles wat ik moet spelen omzet naar partijen voor F-hoorn. Omdat ik dit al zo lang doe en dus vele honderden werken heb omgezet heb ik deze muziek inmiddels beschikbaar gesteld via mijn website www.hoornmuziek.nl waar een hele catalogus op staat. Hierin staan overigens ook veel getransponeerde trompetpartijen voor C- of Bes trompet en zelfs enkele klarinetpartijen die van A naar Bes zijn omgezet voor klarinetten die geen A-klarinet hebben. De hoeveelheid bestellingen die ik krijg voor naar F-hoorn getransponeerde partijen bewijst dat ik in de amateursector zeker niet de enige ben die problemen heeft met het al spelend transponeren; het komt vaak voor dat ik naast hoornisten zit die mij hierom uitlachen en die beweren dit wel al spelend te kunnen. Maar als ik dan in hun partijen kijk, zie ik zeer regelmatig dat de transposities met potlood bijgeschreven zijn. En dan moet ik weer lachen ... Ik hoop hiermee voor niet-hoornisten enige duidelijkheid te hebben verschaft over deze complexe materie.

(bijdrage van Jan Harmsen)

Kopij FASO-Nieuwsbrief

Lever uw bijdrage!

Kopij voor de volgende nieuwsbrief kunt u **uiterlijk 12 februari 2011** sturen naar: redactie@fasobib.nl. De deadlines en verschijningsdata van de FASO-Nieuwsbrief voor de komende maanden zijn weergegeven in onderstaande tabel:

	Deadline	Verschijningsdatum
2011-2	12 februari	19 februari
2011-3	12 maart	26 maart
2011-4	23 april	7 mei
2011-5	4 juni	18 juni

